

TERÉZVÁRI ESTÉK.

1849—1850.

IRTA

TOMOR FERENC.

Bolti ára 65 kr.

TERÉZVÁRI ESTÉK.

1849—1850.

IRTA

TOMOR FERENC.

Első füzet.

KECSKEMÉTEN,

NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLYNÁL.

1861.

TERREZVÁRI ESTEK

1881-1882

Van egy ország, Eldorádó ;
Hejh ott lakni volna ám jó !

Edvi Illés Pál.

KÖNYVTÁR TULAJDONA
34.576
KECSKEMÉT

1881

KECSKEMÉTI

KÖNYVTÁR TULAJDONA

1881

Az olvasóhoz.

El ne ijedj, kedves olvasó, e könyv kicsinységétől; mert mindemellett is magában foglalja ám ez a földet, a mennyet és a poklot: ennél többet, úgy hiszem, jó lélekkel alig lehetne kívánni egy füzetben.

A mű meglehetősen összefüggő egésznek képez, s már csak némely fönséges tárgyánál fogva is kár lett volna holmi szentségtelen (profán) dolgokkal keverni, csak azért, hogy a könyv vastagabb legyen. Így, a mint jelenleg van, minden rangú, korú, nőmű és minden műveltségű olvasó gyönyörködhetik benne.

Ha talán a remélt élvezettel nem sikerülend szolgálnom: az engem ugyan elkedvetlenít; de a kedves olvasó annál könnyebben megbocsáthat, minthogy egyszerre sem áldozatkészségét, sem türelmét nem vettem nagyobb mértékben igénybe. Ha pedig néhány vidám percet csakugyan fog igénytelen munkám szerezni: akkor szabad legyen reménylenem, hogy azon nagylelkű gyűjtők és aláírók, kik e füzetkét 10 évi hányattatása után valahára napfényre juttatnom segítették, a második rész iránt is hasonló pártolással fognak viseltetni. Azonban erre nézve külön fölhevással nem fogok, nem merek alkalmatlankodni; hanem ezuttal kérem t. gyűjtőimet, sziveskődjenek az illető megrendelők szavazatait beszedni a felől: vajjon meg vannak-e „Tündérvilág“ ommal elégedve;

és hajlandók volnának-e a második részt is megrendelni? Az így beszédett helyeslési szavazatokat és megrendeléseket azután hozzám e könyv vételének napjától számítandó 15 nap alatt kérem beküldetni. Ha ez idő alatt anynyi megrendelést kapok, menyiből a nyomatási költségeket fődözhetem, rögtön sajtó alá bocsátom a kéziratot, úgy hogy ismét e 15 naptól számítandó egy hónap alatt legfőlebb a második füzetkét is mindenkinek megküldhessem: ellenkező esetben bevetem művemet megint oda, a láda fenekére, hol eddigi 10 éves lételét csöndes békeségben töltötte. Azután majd csak magam gyönyörködöm benne néha-néha emlékezet okáért, mint oly szülöttben, melyet a világ látni nem ohajt, de melyet én, mint apa, meg nem tagadhatok.

Ezzel, úgy gondolom, a *kritikus urak* is — még ily becsületben sem részesített ám kritikust senki! — meg lesznek elégedve s nem fogják mindjárt dobra ütni, hogy megint egy határ rosz vers, — hanem bevárják az olvasók véleményét, mely az én költői paripámra (pegazus) *hosszú életet*, vagy *rögtön halált* fog szavazni.

Most már van szerencsém a tündéri függönyt föllebbenteni. Tessék besétálni.

Kecskeméten, 1861. apr. 10-én.

Tomor Ferenc.

Uróí ima a földi mindenhatókhöz.

Urak! ti a földön mindenhatók!
Minden jónak csak a javát bírók!
A legfelsőbb lépcsőn kegyelmesek,
Rendkívülin pedig fölségesek!
Jusson hozzátok mestermű-imánk,
Kik eddig errül nem gondoskodánk.
Jusson hozzátok első s vég szavunk,
Aztán koldulni többé nem fogunk.
Urak! tudjátok: Ádám volt apánk,
Ádámnak nője — Éve, asszonyánk.
Ádám és Éve így köztörzsökünk,
Mi mind csak ágak, úgy kell képzelnünk.
A törzsnek nedve, tápláló falat,
Egyformán illet nagy s kis ágakat,
E törzsfalatbul úgy metsz mindenik.
Hogy egyik, mint másik tenyészhetik,
S míg él, egyik sincs rongyban, éhesen,
Úgy mást szolgálni egy sem kénytelen.
Közös joggal bír köztök mindenik,
Hogy a mint csak bír, fölvergődhetik.

Igy állna sorsunk, édes jó urak!
(Ha már a testvérségtől tiltanak);
De szót feledni nincsen szándokunk,
Azért tovább buzgón imádkozunk:

Urak! láttátok — Ádám volt apánk,
Ádámnak nője — Éve asszonyánk,
Ezek birák hajdanta a világ
Ismert, nem ismert részét egyaránt.

Midőn kihaltak, a szülött fiak
Az őсібől elosztakoztanak.

Igy ment ez aztán véges-végtelen,
Mígnem született egy istentelen,
Ki abbul, a mit őse rá hagyott,
Testvérinél nagyobbat harapott.

Az aztán már természetes dolog,
Hogy így eredtek a fiskálisok.

És így tovább, tovább, tovább;
Születtek hébe-hóba mostohább
És elfajultabb lelkű unokák,
Kik a természetet felforgaták.

De szót feledni épen szándokunk,
Nincsen reményünk hogy célhoz jutunk,
Ha a felforgatott természeti
Rendszert imánk szóval sem illeti.

Tehát urak! urak mindenhatók!

A sok jóságban nem számlálhatók!
Jusson hozzátok első s vég szavunk,
Aztán koldulni többé nem fogunk.

Urak! nem kérünk termő telkeket,
Sem elmulandó földi kincseket;
Azt sem kívánjuk épen tőletek,
Hogy testvérül mondhassunk bennetek;
Csak egyetlen egy házi állaton
Osztozzunk újra, — újra a — ludon.
Mi nem kívánjuk ennek sem javát,
Zsirját, máját, combját, vagy oldalát,
Nem legkisebb csontját is, a melyen
Csak egy madár-falatnyi hus terem;
Még lágy pelyhét sem kérjük tőletek,
Melyen oly édes henteregetek,
Csak a mi a nagy lodból fönmarad —
Szárnyából a keményebb tollakat
Kérjük! Marad még seprő nektek is,
Mi meg beérjük e kevéssel is.
De ezt aztán ugy adjátok nekünk,
Hogy véle korlát nélkül élhessünk,
Miként ti a husát elköltitek,
Avagy pelyhén szabad kéjelgetek.
No lám urak! urak mindenhatók!
Önzéstelenségben számlálhatók!
Az ős falatból mily csekélyt akar
Harapni a buzgó irói kar.
Szülött jogunkról, mely kereshető,
Lemondunk, mint Ézsau, az éhező;
Csak oly szabad tollmártást adjatok,
Mint Ézsau a lencséhez kapott.

Azért ismét buzgón imádkozunk,
Jusson hozzátok első s vég szavunk:
Urak, ti a földön mindenhatók,
Jótéteményben nem számlálhatók!
Hiszen nem kérünk termő telkeket,
Sem elmulandó földi kincseket,
Imánk hozzátok ép azért megyen,
Hogy a l u d o n uj osztozás legyen!

Első est.

Világszemle a holdnál,

melyben mindenki megkapja a magáét, kivéve azon boldog halandókat, kiknek személye szent és sérthetetlen.

Volt az idő, szép Holdvilág!
Emlékezel még talán,
Hogy órákig szemléltelek,
Mint kőszobor úgy állván.
Tudod midőn legelsőben
Meglepett a szerelem,
Menynyit jártam világodnál
A veszprémi szirteken.

Hejh! még akkor a szerelem
Szentség volt kebelemben,
Tárgyát a nagy vadon-csudás
Természeten kerestem.
Azért jártam a szirteken,
Szirtek között a völgyben,
Hogy vágyaim ismeretlen
Tündér-képét fölleljem.

Ott vala ő, azt jól tudom,
Ha sóhajték, sóhajtott
Szerelmeim szűz dalára
Hiven ada viszhangot :
Őt kerestem, a természet
Bájos szép leányát,
Kiben föllelni reméltem
Érzelmeim képmását.

Őtet lestem elrejtőzve
Este a szirt-csucs árnyán,
Nem édelg-e a völgyben egy
Másik kedveltje karján?
Te valál féltékenységem
Tanúja, halovány Hold!
Nem egyszer láttam arcodon
Egy-egy hamis gúnymosolyt.

Még akkor nem, de most tudom,
Hogy mi okbul mosolygál,
Te az est titkainak már
Akkor bővében voltál;
Te tudád, hogy a szerelem
Viszhang a lánykebelben,
Mely mindenki szavaira
Azt feleli, hogy : igen.

Tapasztalád, történni úgy
Estenként mik szoktanak;
Tapasztalád, hogy a lányok
Sötétben nem pirulnak.
Tudva mindent, mosolyghatál,
Most magam is mosolygok,
Ha szerelmem történetén
Néha végig gondolok.

Fölkacagok, hogy az első
Szeretőmnek szavában
Oly ingadatlan volt hitem,
Mint a szent bibliában:
Oh biblia! te valódi
Rokon a lánykebellem!
A ti üdvösségetek közös,
Csak zörgetni, kérni kell.

Oh biblia! szavad szerint
Boldog valék hitemben;
Szívemet kifogyhatatlan
Nagy kincstárnak képzeltem.
A hitetlenség egyszerre
Mindent, mindent lerontott,
Hogy a dús gazdag kincstárban
Egy fillér sem maradt ott.

Itt van szivem most üresen,
Kinek tetszik leányok?
Egy porcika sincsen benne,
Mely hinne a leálynak.
Szegény szerencsétlen fiú!
Legédesebb szerelmed
A lányszív zajló tengerén
Mily hajótörést szenved!

Ah! megbocsáss Hold barátom!
Majd elmaradtam tőled,
Még most is hamar feledem
A lányokon eszemet,
Pedig ez egy alkalommal
Világodnál akarok
Számolni a nagy világgal;
Mert mécset nem gyujthatok.

Világod is csak közvetve
A sáncokról lövel be
Egy-egy sugárt ez átkozott
Babiloni *) börtönbe. —

*) Babilon a. m. pavillon. Így nevezik a katonák Tere-
sienstadtban (Terézvár) azon várépületeket, melyekben
a műveltebb politikai foglyok külön cellákba zárva
őriztetnek.

Tudod tehát Hold barátom,
Menynyit jártam még aztán
Világodnál, az életnek
Hiányait kutatván.

S mit láttam? azt, hogy a világ
Ugyan derék egy zsvivány,
Nappal alszik, éjjel bujkál
Tiltott gyönyör határán.
Bár a boldogító élvnek
Ellensége nem vagyok;
De vajmi sokat találtam
A mit helyben nem hagyok.

Nézzünk csak szét az életben,
Hol nagy és kis emberek
Hivatalos dolgaikban
Hogyan, mikép küzdenek?
Itt van a pap, és a mester,
Hatalmasan pipáznak,
S az emésztő unalomrul
Heves vitát vitáznak.

Ott a színész szorgalmasan
Tanulja nagy szerepét,
Hogy kedvére mulattassa
Olcso kis közönségét.

Itt a bíró enyves kézzel
A bűnösnek zsebében,
Kivenné ha üdvössége
Volna félretéve benn.

Ott egy jámbor (?) gonosztevő
Előtte a törvénynék,
Pénze nem volt vállatáskor
Tudom jaj lesz szegénynek!
Kinek halálakor nem szól
A lélek érc harangja,
Annak szörnyű... szörnyű lehet
Az ítélet nagy napja.

Amott egy úr, — körülötte
Jó szegényei állnak,
Levett süveggel hódolva
Mint valamely bálványnak.
Azt gondolnád, legalább is
Krisztus urunk a hegyen
Traktálja a szegénységet,
Mely éhen hozzá megyen.

Azonban ő azt számolja
Sorban a szegényeknek,
A tavali drágaságban
Az övéből mit ettek,

S az akkori árszabályként
Most menynyivel tartoznak?
Ergo: egy mérő rozs helyett
Most csak négy mérőt hoznak.

Itt vagyon egy milliomos
Teli pénzes ládáján,
Mintha Krisztus koporsóját
Őrzené úgy vigyázzván.
Kinn a koldus ajtajánál —
Kifizeti eképen:
Nekem van, mégis éhezem,
Másnak adom, majd épen!

Ott a bakter egy nagy háznál
Már az egyet kiáltja,
S benn az arany csillároknál
Javában jár a kártya.
Itt egy legény házasságra
Ráncba szedvén gatyáját;
Hogy dolog nélkül élhessen,
Pénzes leány után lát.

Ott egy asszony nagyra tartja
Férjhez menő leányát,
S a ki legalább nem tens úr,
Annak még jó szót sem ad.

Itt egy sereg a lányokbul,
Kik arról tanácskoznak,
Hogy a házasság úgy ritkul
Mi oka lehet annak?

Hja! szerelmes tubicáim!
Itt vitájok hasztalan!
Mert erre a legényeknek
Száz meg ezer okuk van.
Ki attul fél, hogy a leány
Ha főkötő lesz fején,
Az utó só divat szerént,
Mást ringat hó kebelén.

Ki, hogy nem győzne keresni
Kedves feleségének,
A miből a legujdonabb
Piperék kijönének.
Harmadiknak szemérme nagy;
Leányt nem mer kéretni,
Nehogy az imádott leány
Kosarat adjon neki.

Mégis hogy eléressenek
A kivánt házasságok:
Tekintetes leánygyülés!
Egy tanácssal szolgállok.

Minden arra való leány
Menjen mikor kéretik,
A legények akkor vesznek
A mikor tetszik nekik.

Itt vagyok még egy katona,
Csörög a kard oldalán,
Egyelőre legalább is
Hannibálnak gondolám.
De hallottam hogy a minap
Szólitották csatába,
A nemzetőrséget hogyan
Káromolta magába?

Hallja maga vitéz úrfi!
Talán bizony nem tetszik?
Hát minek oldalán a kard,
S jó dúsan mért fizetik?
Lóduljon a csataterre,
Ott virul a borostyán,
Ha éles kardja, arasson,
S viselje azt homlokán.

De a sok beszédnek, szép Hold!
Vége is lehetne már,
Téged talán más szegény rab,
Engem egy hosszú éj vár.

Ha jösz más alkalommal is
Tekints be kérlek hozzám,
A nagy világnak forgását
Latra vessük majd aztán.

3.2.10
KÖNYVTÁR
TULAJDONOS
KÖZÖSSÉGI

Második est.

Hitujítás 1848-ban,

és egy apostol kinszenvedése, halála és purgatóriumba
való jutása.

Isten hozott Hold barátom!
Elfáradtál a mint látom,
Ülj le mellém, végy egy pipát,
Mondok egy szép istóriát.
Körülbelül olyan forma
Mint a reszelt magyar torma,
Egy kis édessége is van,
De csípni szeret legjobban.

Történt egyszer egy időben,
A Szajna folyó mentében,
Hogy egy új hit keletkezék
Egész emberi nőmzedék
Boldogítására, mert rég
Nagy vala a hitetlenség.
Ez a község*) — ha jól veszem,
Ujnak roszúl is nevezem;

*) A reszpublikát, véleményem szerint semmi sem fejezi
ki jobban, mint a község szó, mely már a szentírás-

Mert több ezer esztendeje,
Hogy már Spárta is élt vele.
De azután, hogy Spártának
Szép napjai elmulának:
Bujdosóvá lön a község
S vele a földi üdvösség;
S oly nagy volt üldöztetése,
Hogy ezredéves küzdése
Mostanáig sem kaphatott
Szabad vallásgyakorlatot.
Pedig hitet kár bántani,
Azt ki nem lehet irtani;
Ha máskép nem, alattomban
Követője mégis csak van:
S lassankint anynyira megnöl,
Hogy nem fél az üldözőtől;
S úgy is meg kell adni jogát,
Szabad vallásgyakorlatát.
Az ily üldözött hitvallás
Tűz a hegy gyomrában, nem más.
Alattomban addig terjed,
Hogy rejtekében nem férhet,
S elsőben is midőn kikel
Jó párizsi természettel,

ban is a keresztény gyülekezet kifejezésére használ-
tatik, mely gyülekezetek legtisztább fogalmát adják a
szocializmusnak.

Azon fő pontot veti ki,
Mely addig ellentállt neki.
De mindezt csak úgy beszélem,
Hold harátom! példaképen.
Tulajdonkép, szép vendégem!
A mit fölebb megigértem
Nem egyéb azon történet,
Mint élteimből egy jelenet.
Kezdetik tehát eképen
Keserves kínszenvedésem:

Az időben, hogy a község
Franciaországban megszületék,
Olyan tüzes gyerek voltam
Huszonéves koromban,
Ki minden jót, szépet, újat,
Bármi, tárt karokkal fogad.
Láttam a sok szép ujságot,
Mely mind szabadságra vágyott.
Felbuzdult bennem a szellem,
És nem hagyott vesztegelnem.
Ekkor épen honunkba lép
Egy buzgó bucsujáró nép,
Mint a község ellensége;
Ezért nagy lőn szívem mérge.
Magamban így vélekedem:
Eretnekké kéne lennem.
Az volt legnagyobb ösztönöm,
Mert a boldog magyar földön

Mindenféle szedett-vedett
Gyülevész nép veszekedett.
Láttam, hogy már Ferdinándnak,
Akkori magyar királynak,
Nem szolgálhatnék kedvére,
Áttértem Kossuth hitére.
Szerencsém lett hamarjában,
Fiók apostollá váltam
S hirdettem eretnekséget,
Tudniillik: a községet.
Azt mondák, hogy téríthetek,
A hol csak egy embert lelek.
No hiszem, nem is mondhatja
Senki, hogy rest voltam volna.
Igy lassankint térítgetünk,
Míg összegyült ellenfelünk.
Ők teljes bucsút hirdetnek
A hűséges hű népeknek;
S ki megvallá, hogy községi *)
Természetes, jaj volt néki.
Mi is egy bucsút hirdetünk,
Hogy a kinek tetszik hitünk:
Tagadja meg apját, anyját;
Házát, kertét és vagyonát;
És az ó hitüek elől
Iszkódjék haladék nélkül.

*) Republikánus.

Erre igen sok jó lélek
Bucsút monda mindenének.
De kinek gyávább volt vére,
Viszatért német hitére,
A mint az ó hitűeknek
Hadai közelítettek;
Már ekkor nekem is otthon
Nem volt tanácsos maradnom,
És így a nagy apostolok
Seregébe ellődulok.
Nézd, itt, kedves jó barátom!
Apostol én! hogy megjártam.
Néhányunkat a vezérek
A pusztákra szétküldének:
Hogy járjuk el a hívőket
És bátorítgassuk őket.
Egy-két hétig járunk kelünk,
S egyszer arról értesülünk,
Hogy az ó hitűek*) hada
Utunkat már elállotta.
No most apostol-vitézek
Ugyan mit teendők lesztek?
Csak hamar le a sarkantyút,
Vegyetek egymástól bucsút,
Aztán ki jobbra, ki balra,
Mindenütt a gyalogutra,

*) Talán mondanom sem kell, hogy itt az ó hitűek alatt mindig a maradók értetnek.

Kettős lépéssel siessen
Ki, — hátul a kerítésen.
Jobbára megmeneködtünk,
De fogtak is el közölünk;
Kiknek életöket szépen
Dobra verték kinn a gyepen.

Ezután én félretértem,
A ménfői szőlő-kertben
Bünömet ott siratgattam,
Hogy sarkantyúmat elhagytam.
Szólt a kakas a kert fölött,
Bünöm mindjárt eszembe jött,
S nagy volt könnyűim folyása,
Mint a zápor szakadása.
A mint itten sirdogálok,
Egy urát elétalálok.
Mindjárt tudtam, hogy az óra
Megint ütött indulóra.
Nagy nyájasan megszólított,
— Kedves barátjának hívott. —
No az igaz, hogy ilyenén
Barátot nem képzeltem én.
Igy szól: „Kedves jó barátom!
Kegyed honvéd, a mint látom;
Vörös zsinóros átilla —
Ez magyar községi ruha.“

Igy mit tehettem egyebet,
Látva, dacolnom nem lehet;

Beismerém kilétemet,
S megadtam volt személyemet;
Mert a vármegye szolgája
Az ő háta mögött áll.
Vagyonomat lezárolta,
A mit három hónap óta
A tollam összefirkála
A magyar község számára.
Magamat nagy tisztelettel
Győr városba vitetett el.
Természetes, hogy azután
Összevissza hurcoltatám
Pilátustól Heródeshez,
Onnan meg a törvényszékhez.
Itten az ítélő birák
Szörnyű módon megorrolák,
Mért léptem eretnekségre
Olyan fiatal létemre.
Az egek vízipuskája
— Bár jó havas esőt hánya —
Nem olthatá haragjokat,
Mert az alföldön azalatt
A község nagyon fűttetett,
Szívök onnan melegedett.
Arról kezdék már tünődni,
Ha föl találnának kötni,
Valami jó magyarsággal
Beszélhessek kollégámmal

Magas mennyország kapuján,
Hogy mennyei kovártélyán
Jóraláló szállást adjon,
Lenne egyszer úri dolgom,
Hol a munka kikerülne,
Ha velem összekerülne.
A mint én itt elmélkedem,
Felszól ítélő-mesterem:

„Kit bocsáthatok el már most,
Tomort-e vagy Horváth Jánost?“

(Ketten voltunk barátommal
Pápai Horváth Jánossal)

„Egyik — mondá egy úri hang —
Függjön, mint az öreg harang;
A másik meg, hogyha lehet,
A börtönben kapjon helyet.“

A ítélők összenéznek, —
Ítéletet hozni félnek.

Hogy a nagy úri személynek
Mégis kedvére tennének,
Horváth Jánost elbocsáták,
Énnekem meg ezt olvasták:

„Hallja maga ifjú ember!
Ha azt irandja még egyszer,
Legyen Európán község
S általános testvériség:
Akkor az Isten lesz ám csak
Irgalmas bűnös voltának.

Most számára azt rendeltük,
Hogy hat évre eltemetjük
Egyik királyi kriptába,
Tisztességes várfogságba.“

Eképen volt kirendelve
A halál szegény fejemre.
Egy hónapig még hazámban
Voltam a halottas házban.
Ekkor, úgy a tavasz végén,
Tavasztó negyedikén,
Negyedikének éjjelén,
A kísértetek idején,
— Nehogy a község ellopjon
És föltámadottnak mondjon —
Mint a vert had oly sebesen —
A kibontott kerítésen —
Hurcolnak ki megint hátul
A soproni kaszárnnyából.
Voltak több magyar testvérek,
Kik még nem részesülének
A házi beszentelésben,
Csak úgy kijelölteképen.
Fölülünk az ördöglóra,
Ördöglónak indulóra
Kocsisa nagyokat füttyent —
És mint a veszett dög úgy ment!

Bécsujhelyből a paripa
Nagy vágtatva indul vissza
A zsákmány föl vételére,
Nehogy a magyar ott érje.
Minket persze ott letettek,
Egy zárdába helyőztettek,
Hol talán Zrinyi lehetett,
Ki ott le is fejeztetett.

Hetednap, hogy Bécsujhelyre
Jött az égő község szele,
Megint föl a paripára
És menünk Bécs városába.
Hogy ördöglórul leszállánk,
A város felé vitt pályánk
Szörnyű diadalmenettel
Kettőztetett gyors léptekkel.
Láttam ott a kövezeten,
A mint le-letekinthettem,
Vérfoltot, boszút lehelve
Fölkiáltani a mennyre!
Egy jókorát kanyarodtunk
S a kriminálba*) jutottunk.
Megörültem, hogy az nem más,
Mint egy szép univerzitás.

*) A kriminál nagyszerű fogház, mely akkor tömve volt politikai elfogottakkal.

És uram! a mint hallottam,
Hogy rabok tartatnak ottan:
Kezeimet összecsapám,
Nem fogyott el rajta csudám,
Vajjon eszét hová tette,
A ki azt fölépíttette.
Hisz egész Európában,
Ázsiában, Áfrikában
Nem tartanak anynyi rabot,
Mint a menynyire hely van ott.
Különben a fölügyelő
Személyzet ott dicsérhető.

Itt voltam egy kis darabig,
Úgy tizenkilenc, husz napig.
Ekkor jön egy gavalléros
Katona, vagy granatéros,
És kérdezi: „Kérem, vajjon
Tomor Ferenc úr itt vagyon?“
„Hát még azt is kérdezitek?
Tán csak elveszettnek hisztek?“
No lám, ha a paripárul
Lecsuszhattam volna hátul!
Rám sem emlélnek egy hamar,
Oly irtózatos a zavar!
„És kérdem, ha itten volnék,
Ugyan mivel szolgálhatnék?“

„Elvitetik Csehországba
Terézienstadt várába.“

Vállamra vetem gubámat,
Hónom alá tarisznyámat;
Társaimnak bucsút mondván,
Mentem a granátos után.
Ülünk megint ördöglóra,
S nem telt el huszonnégy óra,
Mire eljuték Prágába,
Csehország fővárosába.

Innen csak úgy lassúdadon,
Pompás cseh ökörfogaton,
Ballagcsálunk, ballagcsálunk,
S a hol utközben megállunk:

Csak azt mondám: „Magyar vagyok“ —

És a cseh ifju asszonyok
Megvendégelnek csunyául.

Persze ők már a huszárrul
Jól tudták, mi az a magyar,
Hogy az mindig csak jót akar!

Nagy bátran, semmit sem félttem,
Mivelhogy testőrző népem
Lengyel katonákbul állott,
Kik ismerték a világot.

A mint egymást megérthettük,
Bém csatáit emlegettük.

Ők is nagyon tisztelék őt,
Mint nagy hirű táborigőzt.

Igy jöttem én Csehországba,
S ide Teréziavárba!
Szinte szeretek itt lenni,
A multakról elmélkedni:
A történet egy lapjáról,
Mária Teréziáról.
Hejh! azon korban ki hitte,
Midőn e várt építtette,
Hogy egykor hű magyarjai,
Kik véroket ajánlani
Trónjáért nem fösvénykedtek,
Várában így szenvedhetnek!
No de se baj, Hold barátom!
Sok történik a világon,
A miről nem is álmodunk;
S hahogy adósok maradunk,
Miután a sirba szállánk,
Nem tudjuk, vajjon unokánk
Fizeti-e rovásunkat,
Vagy az terheli sirunkat.

Itt vége a történetnek,
Az én kínszenvedésemnek.
Most élő halálban élek,
A mit szinte nem is érzek.
Ha az ember sirjába száll,
Üdvösség neki a halál.

Föltámadásomat várom,
Majd akkor visszaszolgálom
Baráti szivességedet,
Hogy meg-megnézesz engemet.
Most holnapig Isten hozzád!
Nyugodalmas jó éjszakát!

TÜNDÉRVILÁG.

Első átrándulás purgatóriumból
mennyországba.

Mindnyájan pedig, kik hisznek vala, együtt valának; és mindenök köz vala.

Ap. cs. II. R. 44. v.

És jószágukat, marháikat eladják vala és osztják vala azokat mindeneknek, mint a szükség mutatja vala.

U. o. 45. v.

Ha az emberek.... nagylelkűen bännának mindennel, a mit birnak, való boldogság volna élni.

Eötvös : Falu Jegyzője.

Harmadik est.

Mennyei Európa.

A mint tehát, Hold barátom!
Én e sirboltba leszálltam,
— Bár a purgatóriumba
Volt lelkemnek a marsuta —
De én itt is, ott is késtem,
Éjjel haza jára lelkem.
Schogyan sem feledhettem,
Mit csinál magyar nemzetem!
S mert nem szólhattam senkivel,
Annál búsabban jöttem el.
Már ekkor a marsutára,
Amúgy bakancsos módjára,
Fölnyergelem jó lelkemet,
Hogy csárdákat az ut mellett
Nem tekintve egyenesen
Purgatórjumba siessen.

Szinte jó, a ki így meghal
Becsületes öntudattal,
És azonnal előzetül
Purgatóriumba kerül.

Innen úgy ünnepnaponkint,
Ha Péter bácsi elbólint,
Átfuthat egy kis időre
Valami jó pecsenyére
A boldogok országába,
Mint az ő jövő lakába.
Én is a mint ismerkedtem,
Egyre azt hánytam, vetettem,
Purgatórium határát
Hol és hogyan hághatnám át?
Ez itt bocsánandó vétek,
Az ily tisztaféle lélek
Tökéletes boldogságba
Kivánczik hamarjába.
Addig addig ólálkodtam,
A gránicon átugortam
És mennyországba jutottam.
Hejh! miket nem láttam ottan!

Egyelőre Európát
Csak futólag nézhettem át,
Mert hogy Árpádot megláttam,
Magyar mennyországba vágytam.
Europának szénája,
Mondhatom, jó rendben áll.
Külön-külön minden nemzet,
Igy fogtak egymással kezét:
Primo, katona ne legyen,
Hanem világbéke igen.

Miután ezt elfogadták,
Azonnal tudtára adták
Ázsiának, Áfrikának,
Hogy békében maradnának.

A második egyezkedés
Szabad világkeresködés;
Harmadik, hogy fejödelem
Mennyországban csak egy legyen,
Kiben öszpontosulnának
Az egyesült mennyországok.

Ezenkívül minden nemzet
Boldogulhat, üdvözülhet
Maga saját hazájában,
Tökéletes szabadságban.

A mint ezt átpillantottam,
Árpádhoz mentem legottan.

Szólítom: „Nagyságos vezér!“
S ő haragosan végig mér;

Igy nézhetett ő Zalánra,
Mikor még a földön jára!

Aztán eképen dördül rám:
„Öcsém! az itt nem szokás ám.“

Bocsánatot kérek tőle,
No ő mindjárt szelidüle,

Mint szokás szerént a magyar
Fölpattan s kibékül hamar.

Ki vagyok, kérdez, s egyre mást,
Hogy nem tudom még a szokást?

És mondja , hogy mennyországban
Csak egyetlen egy király van.
„Azt tudom , nagy uram , mondám ,
De mégis csak azt gondolnám ,
Hogy hajdani méltóságát
Megtartja örök éltén át. —
Én , tovább eképen szólék ,
Magyar községi fi volnék ,
De most a német költségén
Járok az Éger*) vidékén.“
„Öcsém , mond , nagy úr sem vagyok ,
Semmi titulát nem hordok ,
Polgár magyar mennyországban ,
Árpád bátya szólításban.“
Gondolhatod , Hold barátom !
Milyen furesának találtam :
Magyar hazámnak szerzőjét ,
Alkotmányunk rendezőjét
Ilyen szép egyszerűséggel
Szólítani emberséggel.
Elejénte sokszor mondtam ,
Hol nagyságos , hol nagy uram ;
Nem csuda , cimek halmaza
Között usztam odahaza.
Végtére csak beleszokám
Azt mondani : „Árpád bátyám.“

*) Éger , mellékfolyója az Elbának , melylyel Terezienstadthoz közel egyesül.

Hanem azt meg is ígértem,
Ha majd ismét haza értem,
Megmondom a nagy uraknak,
Minden cimről lemondjanak,
Mert a ki a hont hagyta ránk,
Az sem több mint: Árpád bátyánk.
Aztán minden szépet, nagyot
Szivességgel mutogatott.

Fölvezetett egy halomra,
S így szólt: „No öcsém, nézz arra
A hol azok a fénylámpák
Mennyországot világítják.
Ott van rezidenciája,
Ki egész Európára
Parancsot oszt, kit neveznek
Itt mennyei fejdelemnek.“

— „Talán bizony Napóleon?“
Jó hangosan én ezt mondom.
„Ne siess csak édes öcsém,
Majd mindent elbeszélek én.“
Igy biztatgat Árpád bátyám,
S tovább szól illetén formán:
„Ő sem angol, sem francia,
Sem görög, sem Róma fia,
Hanem közös alkotmányunk,
Melytől soha el nem állunk.
Azt láthattad is már öcsém,
Megvan minden falu végén

Arany táblán kivonatban,
Három egyszerű kis pontban.“
Az az édes Hold vendégem,
A mit fölebb említettem,
Világbéke, — nincs katona,
Alkotmányos kormányforma,
Kereskedelmi szabadság
Akkora, mint egész világ.

Ez talán elég lesz mára,
A többit holnaputánra
Hagyjuk ugy-e Hold barátom.
Akkor jön aranyszabályom.
Holnap úgy is felhők alatt
Mulatod tudom magadat.
Addig is, hűséges barát,
Isten veled! Jó éjszakát!

Negyedik est.

Mennyei magyar község.

Attendite popule meus legem meam : aperiam in parabolis os meum.

Figyelj népem az én törvényemre : hasonlatokban fogok szólni.

Dávid 77. zs. 1—2. v.

A tegnapit, Hold barátom!
Egészségödre kívánom;
Kezdjünk most arany számokhoz,
Meglátom mit szólsz azokhoz.

Hogy lejöttünk a halomról,
Ott egy szép térségen vonul
Magyarok égi hazája.
Egyet mosolyogtam rája,
Hogy még mennyben is nemzetem
Csak szüretkor szeret hegyen.

„Ugyan, kérdi jó öregem,
Mi tetszett meg olyan igen?“

„Az, mondám, hogy ez a nemzet
Itt is csak a rónán szeret.“

„No lásd, Petőfi jól mondta,
Hogy ez Istennek homloka,

Innen a magyar jelleme,
Hogy mindenkor nyílt kebele.“
És így vettük elő javát,
Mennyországnak polgárzatát.

Már, barátom! az csak igaz,
Nem hiába mennyország az!

Olyan polgári társulat
Nem terem minden kert alatt.

Mintha csak egy család volna

Nemzetünk mennyei hona:

Oly nagy benne az egyesség,
Szabadság és testvériség.

Az az országos fő szabály:

Péter úgy dolgozzék mint Pál.

És a midőn együtt vannak,

Dolog után tálaltatnak.

Minden városban, faluban

Egy hosszú közös asztal van,

A mely mellett a férfiak

Kor szerént helyet foglalnak,

Szemközt ki-ki asszonyával,

Kedves oldalbordájával.

Külön laka egynek sincsen,

Hanem úgy összeségesen

Anynyan laknak egy-egy lakban,

A menynyi párra szoba van.

És hogyha a hálótársak

Egymásnak terhére váltak:

Azonnal el is válhatnak ;
Mert özvegyi lakok vannak
Mind a két nőnek számára
Hol is, míg nem akad párja,
Mindegyik meghuzza magát,
Megteszi községi dolgát ;
Igy a felek elválása
Senkinek sincsen kárára.
Az özvegyi határidő
Néhány nap, vagy tizenkettő.
Ugy is mint a magyar mondja :
Minden zsáknak akad foltja.
Mindegyik nőm maga kérhet,
Avagy mások által kéret.
Kik megtetszenek egymásnak,
Kezet fognak, gyűrüt váltanak,
S a község házába térnek,
Magoknak egy szobát kérnek.
Rettenetes a pontosság,
Tömérdek az író diák ;
S ha ilyesmi fordul elő,
Azonnal jegyzőkönyvbe jó.
Különben meg a gyermekek
Egyetemben neveltetnek.

A mint a gyermek születik,
Ez is tanácsba vitetik ;
Becsületes nevet ott kap,
Mit a naptár ad azon nap.

Ezután két esztendeig
Még anyja mellett feketik ;
Ekkor mindenkép hiába
El kell menni iskolába.
Azontul már nem anyjáié,
Hanem egész mennyországé.
Nevezetes, hogy azalatt,
Míg az édes anya szoptat,
A községi munka alul
Kivétetik nagy józanul.
Szereti egy a másikat,
Mint testvérét, polgártársát.
Ottan összeveszeködni,
Gyűlölködni, vereködni,
Kivánva sem látnál pajtás,
Oly nagy ott az összetartás.
Van számtalan jó nevelő,
A lányoknak nevelőnő.
Nő tanítók szintén vannak,
Arra ott semmit sem adnak,
Hogy a nőnek agyveleje
Kisebb, sok nem férhet bele.
Azt tartják, hogy a férfiak
Sem egyenlő agygyal birnak.
Vannak is oly szép eszü nők,
A mint szépségben kitünők.
S ott a kezdő tanulónak
Nem csudadolgokat adnak ;

Hanem tanul természetet,
Mit tapint, lát, hall s izlelhet.
Ezután jön földleírás,
Történelem és számolás,
S így egész a törvényekig
Mindent megtanul mindenik.
Világos, hogy nincs oly roppant
Tankönyvük mint ide alatt.
Rövid, de az nem ámitás,
Értetlenség, szemvakítás;
Mindennek csupán veleje,
S szent igazsággal van tele.
Azonkívül a tanítók
Valóságos mindentudók.

Ki iskoláját végezi,
Választ, a mi tetszik neki.
Van mindenféle mesterség,
S legnagyobb polgári szentség:
Jól dolgozni, és helyesen,
Hogy minden csinos lehessen.

A mesterember munkája
Betétezik a raktárba.
A kinek holmija szakad,
Onnan mindjárt ujakat kap.
Hejh! beh van is szép viselet,
Mint a ragyogó képzelet!

A férfiak öltözete
Télen feszes nadrág, mente,

Hegyes csizma sarkantyúval,
Kalpag szép kótyag tolúval.
Nyáron bő patyolat gatyá,
Bő ujjú ing, kerek nyakra.
Debreceni pörge kalap,
Hétköznap úgy, mint ünnepnap.
S mit viselnek az asszonyok?
Fehér selyem szoknya rajtok.
Alant zöld selyem szegélylyel,
Fönt piros bársony mellénnyel.
A hajadon hölgyek pedig
A szúzi pártát viselik.
Magas sarkú kis lábbeli;
Ugy-e mind ez beh mennyei!
Ott az agg szűz és agg legény
Ország-csapás, rossz tünemény.
Mind leányok, mind legények
Kéretnek, vagy magok kérnek.
Szóval: polgári életben
Semmi nőm-különbség sincsen.
Az ifjúság? jaj beh derék
Egy angyali kis közönség!
Hárman négyen egy szobában
Benn az akadémiában
Mindenféle jót mivelnek
Este este énekelnek;
Vagy szinművel kedveskednek
Ingyen az egész helységnek.

Híre sincs ott a korcsmának,
Hol nyakig borozgatnának;
Kik husz évet meghaladnak,
Egy itce tokajit kapnak
Naponkint, egy meszelyt délre,
Egy meszelyt pedig estére.
A vacsorák és ebédek
Igen pontosan történnek;
Rendesen három tál étek,
Ha karácson, ha nagy péntek.
Reggeli: gyümölcs, vaj, és tej,
Vagy szalonna, sunka, kenyér.
Kenyerök is igen finom,
Fehér mint az alabástrom.
Egy szóval, ott hitvány munkát
Az ember kívánva sem lát.
Minthogy dolgozik mindegyik,
Egyre egyre nem sok esik;
De azt aztán végrehajtja,
Mint az ég tudnia adja.

De mivel pénz mennyben nincsen,
Tán mulatság soha sincsen?
Minden vasárnap délután,
Télen egy nagy pompás szállán,
Vagy egy víg szindarab vagyon,
Vagy pediglen táncvigalom.
A szomorúságot pedig
Még nevéül sem ismerik.

Nyáron a gyöpre kimennek,
S testgyakorlatot kezdenek;
Lapdázna, vagy hatost futna,
Vagy bujbuj liliomozna.
Akkor üde aludt tejet
Kapna jeges fagylalt helyett.
A hosszú téli estéken
Ki-ki a szállába mégyen,
Különféle mutatványok
Vannak, és felolvasások.
A költők és a művészek
Soha egyebet sem tesznek,
Helységrül helységre járnak,
Igy mulattatva szolgálnak.
S a hol ők bekopogatna,
Igen nagy becsben tartatna;
Koszorúkkal diszítettnek,
Asztalnál elől ültetnek.
Im ez magyar mennyországban
A polgárzat, Hold barátom.
Holnap pedig kormányzatát
Beszélem el. — Jó éjszakát!

Ötödik est.

Mennyei magyar kormányzat.

Mit neveznek kormányzatnak
A magyar mennyországiak?
Azon tanács-testületet,
Mely a köz-üdvszerkezetet
Minden részrehajlás nélkül
Rendben tartani egyégyül.
És ilyent minden kerület
Eszkendőnkint választ egyet.
Mind a már megpárosultak
Szavazati joggal bírnak.
Akárminő szavazások
Ott nehézséggel nem járnak;
Mert pontban karácson napján
Minden helységben és pusztán
A bíróhoz gyülekeznek
S hangos szavazást rendeznek.
A kit ér a többség szava,
Annak új esztendő napra
Meg kell jelennie Pesten
Az első tanács-ülésen.

Toborzani, korteskedni?
Erre még nem akadt senki;
Mert ott kormányzónak lenni
Nem kell könnyűnek képzelni,
Egész üdvösség kezében;
És dolgozni egész évben;
Sem titula, sem fizetés,
Sem külön megtiszteltetés;
Sem finomabb öltözete,
Sem tizenöt tál étele.
Bizony nem királyi élet!
Korteskedni nem is lehet.
Ugyan hogyan pazarolna,
Kinek sem pénze, sem bora?
S már a következő évben
Bakter lehet a helységben,
Mégis van egy kiváltsága:
Először nyulhat a tálba!

A sok beszélgetés közben
Többi között azt kérdeztem:
A törvényt ki erősíti?
Azt felelé Árpád: „Senki.
Ezek mindig ugyanazok,
Jók és változhatatlanok:
Mióta köz fejedelem
Van e mennyországi felen.“

„Ugyan, bátyám! szépen kérem,
Beszélje el azt is nékem,
Hogyan, mikép történhetett
E mennyei egyesület?“

„Tudod, öcsém! kezdé Árpád,
Hírét bizonyosan hallád
Te is azon angyaloknak,
Kik kevélyeknek mondatnak?
Tanácsosok voltak azok,
S hitöket szegték a gazok.
Mert arra törekedének,
Hogy itt mennyben is lennének
Urak, szegények, gazdagok,
Jogbitor zsarnokok, s rabok.
Egy-egy fél megyét magoknak
Szépen kikanyarítottak,
Arany, ezüst pénzt verettek,
Azokon istenítették.

Későbbben koldusaiknak
Réz karajcárt osztogattak.
A bölcseségnek fő elve
Volt az uraknak félelme.
És ki mégis bátorkodott:
Fejeztetett, nyakaztatott.
S a boldogság dugába dült
Elkárhozott sok üdvezült.

Nagy időre támadának
Mégis lelkes népbarátok,

Kik, látván hogy a népeknek
Jogai mint fecsértetnek:

Falurul falura járva

Itt is, ott is predikálva

Izgattak, hogy már a népek

Valahára ébrednének.

Megismerése a jognak

Kés volt kebelében soknak,

Végre e szívben sebzettek

Annyira elkeseredtek,

Hogy joguk kivivására

Fölkeltek haláltusára;

Sok századig ment azután

A vérontás Európán,

Míg a nép kijózanodott,

S barátjával kezét fogott.

És a zsarnokok magokra

Hagyva, így estek poklokra.

Ekkor a fő népvezérek

Párisban összegyűlének,

S ott hozatott alkotmányunk,

Mit mi legfőkép imádunk.

Azután haza siettek,

S tanácsosokat rendeltek.“

„Hát azon törvények melyek

A miket ezek kezelnek?“

„Dicsőítsed a teremtőt,

Szeress minden férfit és nőt,

Mert egyedül a szeretet
Szüli az életet, üdvet.
Tudd a már megtörtéteket,
Fontolgasd meg jól ezeket:
A rabszolgai életbül
Mily sok vércsatán keresztül
Állhatott csak nagy sokára
Ez uj boldogságod lábra:
S ne tűrj sérelmet jogodon,
Mert üdvösséged vesz nyomon;
A pénzt ne vedd fontolóra,
Mert ez ördög foglalója.“

Ezek a legfőbb törvények,
Mikből a jók születének.
Szeretet alapja annak
A mennyei polgárzatnak,
Melyet tegnap magyaráztam
Elég világos példákban.
A kormánynak az a dolga,
Hogy az életet kiosztja.
Van négy kerületi város,
Ott lakik négy fő magtáros,
Mindig van három-négy évre
Félretéve a szükségre.
Oda hordják a helységek,
A mire nincsen szükségök.
Mit a község el nem fogyaszt,
A külföldre viteti azt,

Gőzkocsikon, gőzhajókon,
Melyeknek ott dögi vagyon.
Ezért a külföld meg mást ad,
Miben a hon szükségét lát.
Minden ily adás-vevések
Csak csere által történnek.
Nagy ebben a nyilvánosság,
Minden helységbe jár ujság,
Melyből ki-ki megtudhatja,
Mint van a hon állapotja.
Egyszóval: minden kényelmes,
Szükséges, hasznos, kellemes
Legeslegnagyobb mértékben
Megvan a magyar községben.
Sajtó is van nagy bőségben,
Minden harmadik helységben.
Minden jó könyv kinyomatik,
S az országban széthordatik.
Ott boldog aztán az író,
Olvasója több millió!

Kérdezem Árpádot egyszer,
Milyen ott a börtön-rendszer?
Azt már nem tudta öregem,
Hogy az micsoda fán terem.
No, mondom, hogyan büntetik,
A kik a törvényt megszegik?

Erre ő egyet nevetett,
És így adott feleletet:
„Mivel itt közös minden kincs,
Senkinek még eszében sincs,
Hogy a másét megkivánja,
Igy állhat Mózes táblája.“
„Hát igaz, Mózes nemzete
Türelmi adót fizet-e?“
Erre azt mondá: „ne legyenek
Olyan igen bohó gyerek.
Olyan ember, mint akárki,
Polgári joga van neki.
Az a sok hitfelekezet
Itt mind egyészövetkezett.
Van egy közös szentegyházunk,
Hol vasárnap összejárunk.
Holnap épen vasárnap lesz,
Majd megnézzük, ha átszökhetsz.“

Többet már nem mulathattam,
Mivel purgatóriumban
Épen hetet harangoztak,
S az ajtók egyre zárattak.
Árpádnak jó éjt mondtam,
De előbb azt megfogadtam,
Hogy ha lehet átszökendem,
S a templomot megnézendem.

Eztán mint a sebes villám,
Futottam ki menny kapuján.
Míg szent Péter széjjeltekint,
Már senkit sem látott megint.
Majd a többit elbeszélem
Holnap, most jó éjt vendégem!

Hatodik est.

Második kirándulás mennybe.

Mennyei magyar isteni tisztelet.

Tegnap hol is hagytam el csak? —
Úgy igaz! haza futtattak!

Másnap korán felocsúdom,
Lelkemet kitisztogatom,
És indulok nagy hegyesen,
Mennyországnak egyenesen.

„Ki vagy te különös ember?“

Ímígy szólít meg szent Péter, —

Magas mennyország kulcsára, —

Én így feleltem szavára:

„Szegény utas, magyar gyerek,
Nagy Árpád bátyámhoz megyek.“

„Te magyar vagy, mit füllentesz,
Hát magyaros öltözet ez?“

„Igenis, szent Péter bátyám!

Nemzetem ez uj hazáján

A burokból kivetkezett,

És a párdücből pille lett.“

„Nem, szavadnak nincs hitele.
Beszélj diákul, ki vele!“
Mondom aztán diákosan,
Komoly arccal, nagy fontosan,
Hogy az volna peticiom,
Eresszen át a gránicon.

„De mégis magyar vagy látom,
Hogy hangzik neved barátom?“

Tomorira emlékezem,
S magamat annak nevezem.

Kérdi aztán a szent kulcsár,
Nemes vagyok-e vagy polgár?
Mondom erre: „Itt van lelkem,
Ez az én nemés levelem.“

„Ennél, mond ő, jobb nem is kell,
Ez semmikép nem veszhets el.

S ilyen korán mit csinálnál
Te mennyországban Árpádnál?“

„A templomba mennék véle,
Megmutatja, azt ígérte.“

Már ezen egy feleletre
Nem talált, mit ellenvetne.

Különben a kit megcsíphet,
Fütül, fátul kikérdezget.

Hogy Árpád bátyámhoz értem,
Jóságát újra kikértem,

S bementünk a szentegyházba.
Az már az Istennek háza!

Három nagy oltár van benne,
Egyiknek Teremtés neve,
Föntartás a másodiké,
Harmadik az Enyészeté.

A Teremtésnek oltárán
Bájoló tavaszi virány,
A fölkelő nap sugára
Ömlik el szirtre, rónára.
Egy kis csecsemő szűz leány
Szülője ringató karán.

A Föntartás oltárára
A nyár és ősz van csinálva.
Arany kalászt hozott telek,
Villámló és dörgő felleg.
Egy halom szőlővesszőkkel,
A fák gyümölcsöcsel lepvék el.
Egy szerető lány, egy ifjú,
Egy erőteljes férfiú.

Az erős férfiú arat
Megért arany kalászokat;
Az ifju uj magokat vet,
A lány virágokat ültet.

És a harmadik oltáron
Egy nagy pislogó mécs vagyon,
Melynek kialvó fényibül
Kisded sziporka fölmerül
A gomolygó füst közepett,
Vetvén bucsú tekintetet.

Ott van a haldokló öreg,
Mint a halál előtt remeg.
A létnek vérét adván át,
Lehunyja szeme pilláját.
Ott van a gyászos temető,
A havazó téli idő,
Fönn a sötét éjben ragyog
A hold s milliárd csillagok.

Itt van mennyország Istene
S végetlen hármass ereje!
A mint mindent végig néztünk,
Árpád helyére leültünk.
Mire összeharangoztak,
Mindnyájan odabenn voltak.
Az ifjuság fönn a karban
A kántori hivatalban.
Mind a neki rendelt helyen,
Mint a halál, oly csendesén.
Hogy ottan társalognának,
Lányokat bírálgatnának;
Egyik ki, másik bemenne,
Nevetne, vagy tán röhögne? —
Ezt otthon is megteheti,
Templomát szentnek tekinti.

Az isteni dicsőítés
Nagyszerű zene, s éneklés,
Egy kurta predikáció,
Melyet tesz egyik tanító.

Ez aztán szól a törvényről,
Polgári kötelességről.
A nélkül ott beszéd nincsen,
Hogy a törvényre ne intsen.
Mert hogyha a törvényeket,
Melyek közt fő a szeretet,
Híven megtartja mindnyája:
Boldog örökre hazája.
S ha boldog az emberiség,
Dicsőítve az istenség,
Nem írásban és beszédben,
Hanem cselekedetekben.

Holnap, ha jobb kedvem lészen,
Akkor azt is elbeszélem,
Mit a mennyei templomban
A szóló székről hallottam.
De most, engedj meg jó barát, }
Álmos vagyok. — Jó éjszakát!

Hetedik est.

Mennyei magyar predikáció, és barát-élet.

Tudod, Hold barátom! nemde
Azt ígértem tegnap este,
Hogy ha jobb kedvem fog lenni,
Megkísértem elbeszélni
Azon egyházi beszédet,
Melyet mennyben a szónok tett.
Hallgass tehát figyelemmel,
Szóru! szóra beszélem el.

„Mennyországi gyülekezet!
(Igy szólítá a híveket)
Elzengtek az imák, zenék,
Ez az Istennek nem elég.
A szívek is éreztenek,
Még ez sem elég Istennek;
Mert csak cselekedetekben
Dicsőíttetik az Isten.

Mit tesz dicsőíteni őt,
A mindenható Teremtőt? —
Azt, hogy ki-ki pontossággal
Bánják el önmunkájával,

Mi a községben ráesik,
Híven tegye meg mindenik.
Boldogságra teremtettünk,
Megvan rá minden eszközünk,
Ha mindent bölcsen használunk,
Virágzandik boldogságunk.
Azaz: boldog lesz mindenki,
Csak egy polgárt sem véve ki.
A földi emberek mennyrül
Azt gondolják — esztelenül:
Hogy itt egyebet sem tesznek,
Mint sétálnak, isznak, esznek;
Mindenkinek úgy dél táján
Sült veréb terem tányérán.
S e mennyei rovás mellett
A földi üdv hova sülyedt?
Egyik semmit sem dolgozik,
Eszik, iszik, dohányozik.
A másik meg izzad, fárad,
Megkoplalja a napszámot;
Mégis szegénynek tavaszra
Nincs egy megevő falatja.
Egyik csak testét dajkálja,
Lelke csupán csak párája.
Hogy a lelki élvezetek
A testivel fölérjenek,
Arrul predikálhatsz neki,
Ha ki akarsz neveltetni.

Harmadik nagy büszkeséggel
Ujjat húz az istenséggel;
Az anyagot levetkezi,
Testét kínozza, fékezi;
Pedig a test lélek nélkül
Semmit sem érez egyedül.

Im ezekből láthatjátok,
Mennyei testvér polgárok!
Hogy a földön épen nincsen
Dicsőítve a nagy Isten.
Hol közös minden boldogság,
Ügy, baj, minden nyomoruság,
Ott dicsőíttetik Isten
Nem szóban, hanem életben.

Továbbá: Polgártársadat
Szeresd, valamint magadat,
De megint ne csak nyelveddel,
Hanem cselekedeteddel.
Ez sem lehető különben
Ebben a mennyei körben,
Mintha mindenki munkáját
Megt teszi egész héten át;
Te s tu barát mindenekkel,
Ifjuval, vénnel, öreggel;
Uralni magát nem hagyja,
Mert az gyűlölség alapja.
S a szentírás mit mond errül? —
Olvassátok meg a földrül.

Hogyan mén ott a szeretet?
Nem is említek egyebet:
Ez kapja magát úrrá lesz,
Hivatalt, vagy birtokot vesz.
Mert ott mindennek rugója
Arany, ezüst és banknóta.
Fekete ruhát csináltat,
Bugyogót, frakkot, kabátot;
Azután kiadja magát,
Hogy már ő is nagyobbra lát.
Igy nagy urból lesz nemzetes,
Nemzetesből tekintetes,
Tekintetesből nagyságos,
Nagyságosból méltóságos,
És így egész a föllegig
Magasztaltatik némelyik.
Azután, ki sem nemzetes,
Sem nagy ur, sem tekintetes,
Ha vele akar beszélni,
Fövegét le kell emelni,
Három lépésre távul áll,
A mint a szegénynek dukál.
Alázattal kéri ötet,
Valamint a feszületet;
Még ez mind csak maradhatna,
Ha szavának lenne haszna,
De sokszor szegény fejének
Furcsa kis házhelyet mérnek.

Hátha még azt is említem,
Hogy szerte úton, utfélen,
Jégben, fagyban, sárban, porban,
A sok meztelen koldus van;
Imádja az emböröket,
Ne sajnálják filléroket,
S hányan mennek el mellettök,
Kik félrefordulnak tőlök!
Mindezt csak azért papolom,
Hogy ebből ki-ki okuljon;
Ott is predikálja a pap
Minden vásár- és ünnepnap:
Szeresd előbb Teremtődet,
Meváltódat, Szentelődet;
Aztán felebarátodat,
Valamint tenenmagadat.
El is mondják azt némelyek,
Hogy egymás kedveért élnek:
Minden szó elmén a széllel,
Míg csak a község nem áll fel.
Elvégre, testvér polgárok!
Az az intésem hozzátok:
Becsüljétek a községet,
Mely maga ad üdvösséget.
Főképen ti elüljárók,
Legyetek lélekben járók!
Mivel majd karácson napján
Számolni fogtok a détán.

S iszonyú lesz számadástok,
Ha nem jól sáfárkodátok.
Történetből tudhatjátok,
Hogy akkor pokol vár rátok.

Az Isten dicsőíttessék,
Mondja e mennyei község.“

Itt volt a beszédnek vége.
Egyszerre untig elég e,
Legalább a kik hallgaták
Kivülrül megtanulhaták.

A régi szent iratokból
Kevés mennyei szónok szól.

Nagy részt az ujat használják,
Mint az életben találják.

Legfőképen arra valók
Mennyben a predikációk:

Ekkor a szónok összehord
Mennyországot, földet, pokolt,

Ebből ki-ki megitéli,
Hogy legjobb községben élni.

Ezt azután meghallgatják,
Ha tanítók, ha poéták.

Csak azok maradnak otthon,
A kik szakácsok az napon.

Mert az igaz, a bölcs szólás
(Akár csikós, akár mágnás)

Elesúszik ám mindenkinél,
Már a ki társaságban él.)

Pedig sokan azt gondolják,
Kivált nagyobb familiák,
Hogy nekik pap nem kompetál,
Ha ujságot nem predikál.
(Már hiszen ha én pap volnék,
Ezeknek csak jól beadnék.
Oly ujsággal jönnék elő,
Melyet sem a „Figyelmező“*)
De még a „Közlöny“*) sem ada,
Sem pedig „Kossuth“*) hirlapja.)
Igaz is, nagyon ók vagyunk,
Köntöseinkből kikoptunk,
Vagy köntöseink koptak el?
Mindenkép ujítani kell.
A hol a jelszó: előre,
A ki hátramarad dőre.
A sírásó is szünetlen
Ujít a temetőkertben.
Azért mondom, ha pap volnék,
Némelyeknek majd beadnék.
Beszédeimnek tartalma
Mindig egy-egy déta volna;
Olyan, példának okáért,
Minőt Pozsony utóján ért.
S meg kell vallanom, azután
Több szónok úr a katedrán

*) Hirlapok nevei 1848. és 1850.

Igen sokat változtatott,
Polgári darabot adott.
És okosan, mert ki egyszer
Honpolgárul nem jó ember,
Lehet ezerszer keresztény,
Ördögök osztoznak lelkén.

Ad vocem pap. Kedves Holdam!

Pap már egyszer én is voltam.
Azaz nem pap, hanem barát,
Viseltem hosszú gyász ruhát,
Meggyászoltam életemet,
És hű volt e bús érzet.
Nem mint midőn a menyecskék
Uraikat eltemették.

De minek is az olyan gyász,
Kedves helyett kedvest találsz.
De énnekem magam helyett
Mást találnom nem lehetett;
Tehát méltó volt fájdalmam,
Hogy élet előtt meghaltam.

Különben a mi illeti,
A világ meg nem vetheti
A barátot épenséggel,
S nem csufolhatja nevével.
Bárcsak barátok volnának,
Minden e földi polgárok.
Valóságos testvériség,
Kicsinyben mennyei község.

Semmijök sincsen magoknak,
Mindent a szerzettül kapnak.
Az ép testüek, lelküek
Egyenlőleg részesülnek,
És eljárnak a dologban
A lehetséges legjobban.
És sokszor, ha jó kedvök van,
Igy énekelnek a karban:
„No lám testvérek, beh derék
És vígságos ez a község!“ *)
És ezt mind vígan énekli,
Miből azt lehet kivenni:
Ha összevetett vállakkal
Megküzdünk a viharokkal,
Közös a diadal-érzet,
Melyet mindenki élvezhet.

Úgy-e beh szép, Hold barátom!
Magam is csak azt sajnáltam,
Hogy mikor nagyobb volt kedvünk,
Igy is nem énekelhattünk:
„No lám mily derék a község,
Midőn van csinos feleség!“
Már az nem is természetes,
Hogy nem nősül a szerzetes,
És mind a papi személyek,
Hogy hites társsal nem élnek.

*) *Ecce quam bonum, et quam iucundum, habitare fratres in unum.*
132. Zs.

Nagyon szegény kertész az már,
A ki azért jutalmat vár,
Hogy urának föl nem adhat
Gyümölcsöket, virágokat.
Azt csudálom, hogy a magyar
Első lenni itt sem akar.
Pedig nagyon szeretném ám,
Ha már egyszer azt hallanám,
Hogy ennek, avagy amannak
Lételt a magyarok adnak.
De mi, ha csak nem öröklünk,
Magunktól nem sokat szerzünk.
Ez már nemzeti nyavalya,
Kigyógyuljuk-e valaha
Vagy sem? azt én nem tudhatom,
Különben majd iparkodom,
Ha megnyilanda e sirbolt. —
De most jó éjszaka, szép Hold!

Nyolcadik est.

Félreismert Khina, és pokolbeli forradalom.

Hogy mennyről, kedves barátom!
Magamat kipredikáltam:
Jó ideig a reménnyel,
Ezen tüzes kis legénnyel,
Borozgattam, borozgattam,
Sokszor majd alig állhattam.
De később az gondolám,
Hogy e kort már átugorám;
S visszaküldém őt honába,
Az ifjuság országába.
Aztán azt hánytam vetettem,
Hogy útam merre tegyem,
Nehogy a hosszú estéken
Az unalom megkörnyezzen.

Ezt a vén lányt nem kedvelem,
Mert csak incselkődik velem,
Se szól, se hall, se nem pipál,
Mindig szerelmével kínál.

Majd nyakamba csimpaszkodik,
Ásítózik, sohajtozik.

Jobbra, balra összenyal, fal
Érzéktelen csókjaival.

Mondom neki: hallja maga
Nagyságos szép kisasszonyka!
Menjen, hol született, oda,
A nagy úri szalonokba.
Engem, tudja, be nem fonhat,
Mert ismerem a lányokat.
Ki a vén lány szerelmébe,
E száz rétű kelepcébe,
Bele talál elegyedni,
Van szegénynek mit szenvedni!
A heves fiatal kebel,
Szerelmében lángol, tüzel;
Kéri, nem, de imádja őt,
A csokolót, ölelkezőt:
Csak egy cseppet szerelmibül,
S a kínzó tűz tüstint kihül!
Nem! ha porrá égnél tőle!
Míg meg nem esküszöl véle.

Hogy tehát az unalomnak
Még csak alkalmat se adjak,
Összeszedtem sátorfámat,
Selmeci magyar pipámat,

S (de most csak úgy diákosan)
Elindulok jó nagy lassan.
A hol csak egy csárdát értem,
Oda rendesen betértem.
Megettettem, megittattam,
S egy egy helyt sokat kiadtam,
Hol egy garasos cipóra,
Hol paprikára és sóra.
Igy jutottam el sokára,
Utam kitűzött céljára!
A mennyei Ázsiába,
S be szándékoztam Khínába.

Purgatóriumon alul
Egy hosszú széles fal vonul,
Csak olyan széles ajtaja,
Hogy egy hintó fér be rajta.
S mert a hintó megy szünetlen,
A kijövés lehetetlen.
A gyalog utazó ottan
Be sem bujhatna sehogyan.
Ezt átlátván, megijedtem,
Hogy mindent hiába tettem;
Még be sem kukucsálhatok,
Hacsak hintóra nem kapok.
Ez meg mind oly gyorsan hajtat,
Mint a repülő gondolat!

Mindjárt itt madárrá legyek,
Még két lovassal sem érek.
Oh jaj nékem, oh jaj nékem,
Hiában minden költségem!
Jobb lett volna sárba dobnom,
Mint vele enynyit fáradnom.

Búmban nagyokat sóhajtok,
S erszényemre tapogatok.
(Még volt néhány üst garasom,)
S magamat elhatározom,
Kerüljön akármennyibe,
Mégis be kell jutnom ide!
Hogy legalább a hazának
E kevéssel is használjak.

Gondolkodom, az útfélre
Leülve, s im szerencsémre!
Egy szép hat lovas hintóbul
Az első kerék kilódul.
„Na, mondám, szép üst garasok,
Ti is máskorra maradtok,
Be is menek úri módon,
Tudniillik, hogy a bakon.“

Felocsudom az út mellül,
A hintót kóválygom körül.
Valami öt-hat lépésre,
Lesek a fölépülésre.
Midőn ülni mén a kocsis,
Nem vagyok rest én magam is,

Oly hirtelen mint a villám,
Ott termek a hintó farán.

Alig husz, harminc pillanat,
Ott vagyunk a kapu alatt.
Itt szeptentem meg igazán,
Egy szörnyüseséges csúf kutyán,
Melynek három feje vala,
Errül ismertem pokolra.
Ez Plútó kedves kutyája,
S pokolországnak kulcsára.

Gondolhatod, Hold barátom!
Mily nagy vala irtózásom.
De már késő volt, hasztalan!
Benne valék a pokolban.
Azonban úgy gondolkodtam,
S így némileg megnyugodtam,
Ha nem ide való vagyok,
Soká úgy sem maradhatok.

Kiérünk a kapu alul,
A hintó balra kanyarul.
S nem messze egy palotánál,
Az őrháznak udvarán áll.
Én hirtelen le a bakrul,
Iszkódom ki az udvarbul.
„Héj, szép vendég, héj, nem úgy ám“,
Az őr eképen rivall rám,

Természetes, ördög nyelven,
Mit lehetett rá felelnem? —

Ismervén az ilyen fajtát,
Hogy Isten helyett pénzt imád,
Rögtön erszényemhez kapok,
S egy kis üst pénzt neki adok.
Ezért hogy meg nagyságola!
Hátha még arany lett volna!
Hogy mutogatta az útat,
Melyen senki sem háborgat!
Nem is kívántam egyebet,
Mert nem vittem utlevelet.
Ekkor láttam, hogy valóban
Benne vagyok a pokolban.
Mindegy, magamban gondolom,
Egyszer úgyis meg kell halnom.
És csak mentem, mendegéltem,
Míg a fővárost elértem.
Ott ismerőst nem találtam,
De akadt elég barátom;
Azt hitték, dohányzacskómban
Mind friss körmöci arany van.

A szegényebb ördög ifjak
Iskolájokba behívtak,
Beszélték a világ sorát,
Azért egy zsíros ozsonnát
Fizettem szegény fejöknek,
S csaknem magamat megöttek.

Persze én arra ügyelék,
Valaki sokat ne egyék;
Mert a mint tudom magamrul,
Tele has nehezen tanul.
Egymást váltva panaszkodtak,
Hogy menynyire elnyomottak,
Pedig mind nagy ágról valók,
Hercegek, grófok és bárók.
Kérdem: „ki az oka ennek
Az elnyomtatott életnek?“
Azt felelék, hogy még azok
A régi kevély angyalok,
Kik midőn ide jutának,
Mindent magokra osztának;
És a jövő nemzedékek
Örök szolgaságban élnek.
Azóta kik ide jutnak,
Rangjaiktól megfosztatnak.
Ruhájok selyem vagy atlasz,
Mind a fő ördögöké az;
Szintén kocsijok, lovaik,
Nálok semmi sem hagyatik.
Igy minden nélkül kénytelen
Szolgálni éhen, meztelen.
A jóllétrül? Isten mentsen,
Hogy valaki szót is ejtsen!
Mert azonnal segítettik,
Mije még van, elvételik.

Kérdem: „Ki az uralkodó,
Talán csak nem maga Plútó?”

„Igen, ő a pokol atyja,
De sorsunkat nem tudhatja;
Mert a nép hozzá nem mehet,
Sorsáról panaszt nem tehet,
Ugy elzárják őtet a sok
Gonosz lelkű tanácsosok.“

„Hát, mondom, ez nem gyávaság?
Mire való a sokaság?

Össze vele egy csapatba,
Ugy be a plútói lakba;
A testőröket szétverni,
Plútó színe elé menni,
S megmondani egyenesen,
Hogy népi kormányt teremtsen;
Mi már tovább nem tűrhetünk,
Olyan nagyon terheltetünk.
Igy tettünk mi is a földön,
Volt is (!) segítve ügyünkön.“

Imígy biztatgatom őket,
A fiatal ördögöket,
Ezek tüstint, hevenyében,
Még az első tűz hevében,
Körülfutják a fővárost,
Összeszednek sok napszámot,
S a mennyégből leestek,
Még pokolban is leestek!

Eközben Plútóhoz érnek,
És tőle alkotmányt kérnek.
Ő istensége nem tudván,
Hogy az hol terem, minő fán:
„Csakhogy, monda, pénzt nem kértek,
Legyen meg minden kéréstek.“

Erre a pokolbeli nép
A forradalmi térre lép,
S az ekkori arany hetek
Oly haladást eszközlöttek,
Hogy szinte maga a pokol
Mennyé lett az alkotmánytól!

De pokolnak alkotmánya,
Sok ideig fön nem álla:
Mert Szatanás, az alisten,
Belép Plútóhoz mérgesen;
Csunyául megtámadja őt,
Hogy most mekkora bakot lőtt!
Plútó mentögeti magát,
Hogy nem tudá vala, mit ad.
„Tudja, mond erre Szatanás,
Bolondság az egész, nem más.
Nép kormánykodjék pokolon,
Minden bajt az orvosoljon?
Törvényeket is az szabjon,
Miket Plútó helyben hagyjon?“

Sem fő rend, sem szolga osztály,
Mindnyája egyenlő polgár?“

„Ez, mond Plútó, igazságos,
Istenségünknek sem káros.“

„Nem? ha ők szabják ki nekünk,
Mond Szatanás, mit költhetünk?“

„Hát még azt is? kiált Plútó?
Már akkor meg nem hagyható!

Csak össze a hadsereget,

Kevély angyali tiszteket

A hadseregnek élére;

Érdempénzt a hű mellére.

Csakhogy pokol istenének

Korlátok ne tétetnének.“

Erre Szatanás nem késett,

Minden parancsot híven tett,

S mert a népnek hada nem volt,

Ő könnyen legyőzte pokolt.

Kinek volt szűkebb mint nekem?

Mindenütt körülvétetem;

Szemrehányással illetnek,

S elvégzik, hogy széjjeltépnek.

Köszörültetnek a fogak,

Melyek majd harapni fognak.

Mondom nekik: „Ördög urak!

Hát épen nem szánakoznak?

Országuknak aranykora

Egyszer, s csak általam vala.

A mi most nem süllhetett el,
Talán elsülhet idővel?“

„Nem! — kiáltanak. Nincs pardon!
Rajta! minden fog harapjon.“

E szavak alig hangzanak,
Én árva testembe kapnak.
Magamban már azt gondoltam,
Hogy pokolra való voltam.

De megint nagy szerencsém lön,
Épen cirkáló csapat jön,
Midőn az ördög urfiak
Derekasan szabdalgatnak.
S most a cirkálókat látvák,
A husvétet abba hagyták.
Ki erre, ki arra futott,
Egyedül én maradtam ott.

A katonák parancsnoka
Épen azon egyén vala,
Kinek, mint előbb mondtam,
Már egy üst garast nyujtottam.
Már érdempénz volt ruháján,
Arany gyűrű minden ujján.

„Jaj nekem, így gondolkodom,
Erre sem támaszkodhatom.

Arany gyűrű, és érdempénz —
Üst garasra tán nem is néz.“

Azért mégis félre csalom,
Sorsomat elpanaszolom,

Kérem kimondhatatlanul,
Hogy segítsen ki pokolbul.
Mert ide szóló levelem
Épen nincs jelenleg velem.
Nagyságolom, és ezalatt
Csörgetem garasaimat.
Ennek meg is lett sikere,
Ördögi emberségire
Mefogadta, hogy kiségit,
Csak váraozzam egy kicsit.

Egy vén ördögöt rendeltet,
Kinek hátára felültet,
És kiadja a marsutát,
Hogy a falon szállítson át.

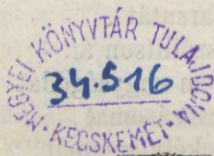
„Ugyan kérem nagyságodat,
Igy tettem bucsúzásomat,
Vegye ezen csekély sommát,
Mint köszönetem zálogát.“

„Ah, minek szükíti magát,
Igy szabódék, nyujtva markát.

Három üstöt neki adtam,
Egyet lovamnak tartottam.
A tiszt marsot kommandéroz,
Lovam egyben kaloppéroz;
S néhány mértföldnyi mars után
Kivül voltunk pokol falán.

Lovamat is kifizettem,
És Csehországba siettem;

Vissza ide Terézvárba,
Ezen pompás várkriptába.
Nincs is szándékom a télen
Utazni, hacsak haza nem.
Addig robotot szolgálok,
Bepácolt dohányt pipálok.
De te, Hold barátom! jöjj csak,
Téged szívesen fogadlak.
Estenkint a kályha mellett
Majd tréfáljunk egyet-egyed.
Ha ebbe is beleununk,
Akkor jó éjszakát mondunk.

A második füzet címe:

TERÉZVÁRI ESTÉK 1849—1850.

II. FÜZET:

TÜSKEBOKROK.

Jelige: Üsd a vasat a míg izzad,
Használd a sajtót, míg szabad!

Tartalma: 1. Öregapám neve napja, és álomfejtés. — 2. Karácson a börtönben. — 3. Az 1849. év bucsúztatója és a halál országa. — 4. Ujév (1850.), Hunnia arany függője, karperece, és egy ó szövetségi törvény magyarázata. — 5. Költői székfoglalás és diák-élet. — 6. Párizsi divatlélek. — 7. Bucsú Terézvártól 1850. jul. 17. — 8. A CXXXVII. zsoltár.

Meg fog jelenni, mihelyt anynyi megrendelést kapok, menyinyiből a nyomdai költségeket fődözhetem, mire nézve kérem t. előfizetőimet, hogy megrendeléseiket akár mostani t. gyűjtőim által, akár egyenesen nálam legfőlebb f. é. május végéig megtenni sziveskődjenek. A mely úton a megrendelés történik, azon úton fognak a példányok bérmentesen megküldetni junius hóban.

Előfizetési ára 50, bolti ára 65 kr.

A pénzek csak a könyv átvételekor teendők le a postahivatalnál. — Tíz példányra egy tiszteletpéldány.

Uj előfizetőknek az I. füzetből is 50 krajcárért szolgálók.

Kecskeméten, 1861. május elején.

Tomor Ferenc.

